

337. Nagydém határa

(Veszprém megye) Ő, Ró, Á, Kk

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli és Pest megyét érintő szakaszán, összesen 205 km hosszúságban, a nyomvonal 100-100 m-es szélességében. A téli idényben végzett terepbejárás során általában jó megfigyelési viszonyok között tudtunk vizsgálni, összesen 184 régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

Nagydém területén hét lelőhelyet keresztesz a nyomvonal, többek között a középkori Nagydém falu helyszínét (*Útházi-dűlő*, KÖH 8592). Négy korábban ismeretlen lelőhely került elő a Sokorói-Bakony-ér két oldalán: *Paszkoncai-dűlő I., II., Páskum II., III.* (KÖH 74261, 74259, 74265, 74263).

REMÉNYI LÁSZLÓ – STIBRÁNYI MÁTÉ

338. Nagyecsed határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, N

2010. április 8-án helyszíni szemlét végeztünk a Nagyecsed–Mérk–Tiborszállás között tervezett szennyvízvezeték nyomvonalán.

Kocsordi-főcsatorna és Kraszna között (KÖH 74107) a dűlőút kétfelé ágazik, a Ny-i szakaszából mintegy 350 m után ÉK felé indul egy újabb ág, melynek középső része által átszelve azonosítottuk a szórványos leletanyagú lelőhelyet. Kevés késő bronzkori és népvándorlás kori(?) cserepet gyűjtöttünk felszínéről. Iránya ÉNy–DK, kiterjedése 90×160 m.

Wesselényi utcát folytató dűlőúttal (KÖH 74105) párhuzamosan a nyomvonal egy dombháton fut, ezért a Ny-i oldalán egy kivágásra ítélt gyümölcsös mögötti részt is megvizsgáltunk. Az úttól kb. 50 m-re találtuk meg a lelőhelyet, amely a geomorfológiai adottságok miatt minden bizonnyal átér az út K-i oldalára is. Intenzív, bronzkori kerámiával mutatkozó, ÉNy–DK irányú, 80×200 m kiterjedésű településnyom.

Munkatárs: Toldi Zoltán régész (Jósa András Múzeum).

PINTYE GÁBOR

339. Nagykanizsa-Miklósfa, Romlott-vár

(KÖH 20266)

(Zala megye) Kk, Kú

A Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága 2010. június 21. és július 30. között folytatott feltárást a Nemzeti Kulturális Alap és a nagykanizsai székhelyű Romlott-vár Alapítvány támogatásának köszönhetően Romlott-vár (Botszentgyörgy vára) lelőhelyen. A kutatás a korábbi ásatások alkalmával megismert várkastély kapuszorosának vizsgálatára és néhány eddig tisztázatlan kérdésre irányult. Céljaink között szerepelt a várárok hídfőinek lokalizálása a várárok mindkét partján, a várudvar kutatóárokkal való átvágása az esetleges korábbi régészeti korok lakórétegeinek feltáráására, továbbá kíváncsiak

voltunk, hogy az egykori kápolna helyén vannak-e sírok. A feltárást kézi erővel folytattuk, majd a nyitott felületeket gépi erővel temettük be az ásatás végeztével.

A várról 1569-ből rendelkezünk egy rendkívül fontos dokumentummal, egy alaprajzzal, melyet Giulio Turco olasz hadmérnök készített. A dunántúli várakat az udvari haditanács megbízásából felmérő Turcot elsősorban a vár erődítményrendszere, a fő falak vonala érdekelte. Az alaprajz így az árkokat, a palánk vonalát, a várépület fő szerkezeti egységeit ábrázolja hitelesen, az épületek belső részleteivel, a helyiségek osztásával, de még a traktusok valós szélességével sem nagyon törődött. Kutatásunk során a terepviszonyok és a korábbi feltárások eredményei mellett figyelembe vettük a Turco-féle rajz iránymutatását is.

Négy, nagyjából K–Ny-i irányú kutatóárkot (szelvényt) nyitottunk. Az 1. szelvényt a várudvaron, a kút közelében húztuk, 3 ásónyom mélységben ástunk le és értük el a sárgásbarna altalajt. Ebben a szelvényben két gödörészletet, egy külső kemencét és annak az előtérgödörét tártuk fel. A 2. szelvényt a kapuszorosban nyitottuk, annak teljes hosszát átkutattuk. A szelvényt három részre tagoltuk. A 2A szakaszban a kapu két belső, téglából épített tartópillérét találtuk meg és szabaddá tettük a kapuszorost határoló hosszanti téglafalakat is. A 2B szakasz egy nagyon mély résszel kezdődött. A rétegviszonyok alapján a kapuszoros alatt meghúzódó farkasveremre utal a jelenség. A 2C szakasz egészen a várárok Ny-i partjáig hatolt, ebben a rövidebb szakaszban találtuk meg azt az É–D-i irányú téglafalat, mely valószínűleg a kapuszorost zárta és talán egyben a hídfő támasztéka is lehetett. A várárkon kívül, a 2. szelvény légvonalbeli folytatásaként, a várárok legkeskenyebb részén, a szembe partron, egy félhold alakú körülhatárolt terület (a feltételezett hídfő) középtengelyébe húztuk a 3. szelvényt. A 3A szakasz közvetlenül a várárok K-i partját érintette, itt hamar, kb. 4 ásónyom mélyen elértük az altalajt, a betöltés faszenes, paticsos volt, de sem objektum nyomára sem cölöphelyekre nem bukkantunk. A félhold alakú területen átívelő 3B szelvényrészben egy mély, leletgazdag, 16. századi gödör részletét tártuk fel. A 4. szelvényt a kápolnát határoló téglafalak között nyitottuk, az altalajt már 3 ásónyom mélyen elértük, sírok nyomát nem találtuk.

Az előkerült leletanyag jellegzetesen 16. századi: kerámia (edénytöredékek, kályhacsempe- darabok) és fémelet (vaskések, vasszegek, puszkagolyó, nyílcsúcs) a döntő. Kevés üvegtöredék került napvilágra.

A kutatás során bizonyítást nyert, hogy a kapuszoros alatt farkasverem húzódott, a Turco-féle rajzon ábrázolt híd pedig minden bizonnyal kapcsolódott a várárok Ny-i partján feltárt É–D-i irányú téglafalhoz. A várárok K-i partján a híd fogadására alkalmas téglafalat találtunk, cölöpök nyomait azonban nem. Valószínű, hogy az évszázadok során ez már leomlott, vagy elpusztult. A feltárt külső kemence és előtérgödörre bizonyítja, hogy a várudvaron a lakóépületek elhagyása után is volt élet,